สาเหตุและผลกระทบจากการเติบโตของเงินหยวน

The Rise and Impact of Chinese Yuan

เจษฎา เพชรเฟื่องฟ้า[1] ปฏิพงศ์พล อ้นสุวรรณ[2] คมศิษฎ์ โชติกศุภเศรณี[3]
แทนคุณ ศิวพรประทาน[4] ภูมิพิสิฏฐ์ ฟ้าสว่าง[5] คมกริช โสภาเนตร[6]
และวาสนา ศิลาเกษ[7*]

Chetsada Phetfueangfa[1] Patiphongpol Onsuwan[2]
Komsit Chotigasupasaranee[3] Tankhun Siwapornprathan[4]
Phumpisith Fahsawang[5] Khomkit Sopanet[6] Wassana Silaket[7*]

วชิราวุธวิทยาลัย, 197 ถนนราชวิถี แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร รหัส 10300[1, 2, 3, 4, 5, 6, 7*]

Vajiravudh College, Ratchawithi Road, Dusit Subdistrict, Dusit District, Bangkok 10300[1, 2, 3, 4, 5, 6, 7*]

*Corresponding Author E-mail: Wassana.s@vajiravudh.ac.th

(Received: October , 2023; Revised: December 20, 2023; Accepted: December 26, 2023)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากการเติบโตของเงินหยวนในอนาคต หากเงินหยวนเข้ามามีอิทธิพลในการเป็นสกุลเงินหลักของตลาดโลก โดยผลจากการศึกษาข้อมูลพบสาเหตุที่ส่งผลให้เงินหยวนเติบโตขึ้น โดยมีสาเหตุหลักจากสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกามีความผันผวนสูง เนื่องจากการล้มละลายของธนาคารที่สหรัฐอเมริกาวิกฤตเงินเฟ้อ และพลังงาน ซึ่งส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจภายในประเทศการรวมตัวกันของประเทศต่าง ๆ ในนาม BRICS ที่ใช้เงินหยวนในการทำธุรกรรมเป็นส่วนใหญ่และในอนาคตคาดว่าจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกมาก หรือการใช้มาตรการการคว่ำบาตรรัสเซียของประเทศฝั่งตะวันตก เนื่องจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน สุดท้ายคือการผลักดันการใช้เงินหยวนเป็นสกุลเงินกลางเพื่อแลกเปลี่ยนการค้าขายภายในเอเชีย เพราะการค้าระหว่างจีนกับอาเซียนเติบโต และมีมูลค่าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับในปีที่ผ่านมาผลที่เกิดขึ้นจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของสกุลเงินหยวนมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวกคือ

การเติบโตของสกุลเงินหยวน อาจทำให้ประเทศจีนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจแทนประเทศสหรัฐอเมริกา และเข้ามามีอิทธิพลในตลาดโลกมากขึ้น ในด้านลบคือการส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจจริงของประเทศจีนโดยตรง และประเทศต่าง ๆ ในโลกที่ยังถือครองเงินสกุลดอลลาร์

คำสำคัญ: เงินหยวน เงินดอลลาร์สหรัฐ สกุลเงิน

Abstract

This article discusses the recent surge of the Chinese Yuan rivaling against the US dollar. Even though, the US dollar has been unchallenged in dominating the global stage as the world's primary currency for many years; the rapid growth of the Chinese Yuan has sparked an international rivalry, that will, certainly, impact the future of the global economy. As China's impact and influence on the global economic stage continues to tremendously increase, the Yuan, simultaneously, becomes more powerful. We are already seeing the effects of this; such as, the change in the policies of BRICS nations, (regarding Russia's current global economic situation). Furthermore, this rivalry also has massive effects on ASEAN nations, such as Thailand. If ASEAN nations decide to adapt the Chinese Yuan as their central currency, then it would definitely strengthen their relations with China. However, the decision these countries have to make regarding the Yuan-Dollar conflict is incredibly difficult, because some countries are also currently dependent on the US dollar (such as, Thailand, who uses the dollar as their foreign reserve). This makes third-party countries deciding on which superpower to support very wary. Due to, being stuck in a paradox; no matter which side they choose it contradicts the other, and most countries, especially in Asia are dependent on both the US and China. In conclusion, the immense increase in the strength of China's

economic power is starting to rival that of the US. On the other hand, the US dollar has recently been weak and unstable, the United States, is still a global superpower. The conflict between these two superpowers has pressured other countries into a conundrum, supporting either side comes with both positive and negative consequences.

Keywords: Chinese Yuan, US Dollar, Currency

บทนำ

เงินหยวนจะมีความสำคัญมากขึ้น เป็นสกุลเงินที่แข็งค่า มีเสถียรภาพ มีความน่าดึงดูดยิ่งขึ้นและจะใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้นในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า คำกล่าวของ Ray Dalio ผู้ก่อตั้งและผู้บริหารกองทุน Bridgewater Associates หนึ่งในกองทุนเฮดจ์ฟันด์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก แม้ว่าที่ผ่านมาจีนจะเป็นประเทศแรกของโลกที่เผชิญกับการระบาดของ Covid-19 วิกฤติทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน ก็เป็นประเทศแรกของโลกอีกเช่นกันที่พ้นจากการระบาดได้สำเร็จและสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ในช่วงเดือนมีนาคมปี 2020 หลังจากพ้นวิกฤตแล้ว จีนได้เข้าสู่การฟื้นฟูประเทศหลังเหตุการณ์โรคระบาดอย่างต่อเนื่อง การเติบโตทางเศรษฐกิจในปี 2020 ของจีนเป็นไปในทิศทางบวกและสามารถยืนหยัดต่อสู้ท่ามกลางการหดตัวของเศรษฐกิจในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก อีกทั้งจีนยังสามารถรักษาสภาพทางเศรษฐกิจไว้ได้จากการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจในระดับที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ลดการก่อหนี้สาธารณะและจำกัดนโยบายทางการเงินอย่างเข้มงวดประกอบกับมีมาตรการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของ covid-19 ได้อย่างเด็ดขาดและสัมฤทธิ์ผล ปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะทำให้จีนเป็นประเทศแถวหน้าในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่อาจทำให้จีนก้าวเข้าสู่ตำแหน่งประเทศที่มีการรวมอำนาจทางเศรษฐกิจได้ในอีกช่วง 10 ปีข้างหน้า การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของประเทศจีนจะมีนัยสำคัญกับนักลงทุนทั่วโลก

การเติบโตของเงินหยวน

ช่วงต้นทศวรรษ 1980 นับเป็นช่วงที่เศรษฐกิจในแผ่นดินจีนเริ่มเติบโตและยังกลายเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วจีนได้ริเริ่มการปฏิรูปเศรษฐกิจ โดยใช้รัฐบาลหรือหน่วยงานช่วยวางแผน ส่วนกลาง การจัดสรรและกระจายทรัพยากร ในช่วงนี้อัตราการแลกเปลี่ยนของเงินหยวน (Renminbi - RMB) นั้นค่อนข้างคงที่เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาปี ค.ศ. 1984 จีนได้เปิดเมืองท่าชายฝั่งทะเล (Open Coastal Cities) เพื่อเป็นเขตพัฒนาเทคโนโลยีด้านเศรษฐกิจ และในปี ค.ศ. 1985 รัฐบาลจีนยังได้เปิดพื้นที่เศรษฐกิจ ดินแดนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ (Economic Open Delta) ได้แก่ ดินแดนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำแยงซีเกียง ดินแดนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำจูเจียง และดินแดนสามเหลี่ยมทางตอนใต้ของมณฑลฮกเกี้ยนซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจเปิด นอกจากนี้พื้นที่ที่ไม่ติดชายฝั่งทะเลก็มีการพัฒนาเศรษฐกิจตามยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจจีนได้ก้าวสู่มิติใหม่ในความสัมพันธ์กับต่างประเทศ นโยบายของจีนดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อที่จะดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ขณะเดียวกันจีนก็ยืนหยัดอยู่บนหลักการความเป็นอิสระและการพึ่งตนเอง (Self Reliance) เป็นหลักเพื่อปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติจีน แต่อีกทางหนึ่งเป็นการเปิดออกสู่โลกภายนอก ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน ตั้งแต่ ช่วงปี ค.ศ. 1980 ได้รับการสานต่อจนถึงภายใต้การนำของเจียงเจ๋อหมิงและจูหรงจีเศรษฐกิจจีนเริ่มแข็งแกร่ง และจีนได้รับการยอมรับจากประชาคมโลกอันเป็นผลมาจากการที่เศรษฐกิจจีนเติบโตอย่างต่อเนื่องถึงร้อยละ 8-9 ต่อปี จีนกำลังก้าวขึ้นมามีบทบาททางการเมืองและเศรษฐกิจ อาจกลายเป็นขั้วมหาอำนาจเศรษฐกิจใหม่ อีกทั้งการก้าวออกไป "Going-Out" สู่ต่างประเทศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 10 (ปี ค.ศ. 2001-2005) ที่กำหนดให้มีการสนับสนุนบริษัทจีนออกไปลงทุนในต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ การก้าวออกไปลงทุนในต่างประเทศมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ นับตั้งแต่ที่จีนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีการพัฒนาเศรษฐกิจและนโยบายของผู้นำจีนในแต่ละรุ่นที่ยังคงอำนาจทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และมั่นคงการพัฒนาเศรษฐกิจจีนภายใต้ระบบเศรษฐกิจ ตลาดสังคมนิยม (Socialist Market) เดือนเมษายน-เดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1989 เกิดเหตุการณ์ชุมนุมการประท้วงของกลุ่มนักศึกษาและผู้เรียกร้องประชาธิปไตย

ในปลายยุคของผู้นำเติ้งเสี่ยวผิง โดยกลุ่มนักศึกษามองว่านโยบายเปิดและปฏิรูปประเทศควรที่จะรวมถึงสิทธิเสรีภาพทางการเมืองด้วย แต่ทว่าเหตุการณ์ก็จบลงอย่างน่าเศร้าเมื่อทางการจีนปราบปรามผู้ประท้วงด้วยกำลังทหารอย่างนองเลือดกลางทศวรรษ 1990 จีนเริ่มปรับโครงสร้างหรือปิดรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีประสิทธิภาพจึงหันมาใช้ระบบไม่ทำไม่มีกินส่งผลให้คนงานนับล้านคนสูญเสีย “ชามข้าวเหล็ก” จากระบบการจ้างงานตั้งแต่นอนเปลยันฝังศพ พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1990 ตลาดหลักทรัพย์เซี่ยงไฮ้ (SSE) เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการอีกครั้งนับตั้งแต่ปิดตลาดไปในปี ค.ศ. 1949 หลังจากพรรคคอมมิวนิสต์เข้ามามีอำนาจและบริหารประเทศในเดือนถัดมาก็เปิดตลาดหลักทรัพย์ เซินเจิ้น ปี ค.ศ. 1992 ขณะที่กระแสวิพากษ์วิจารณ์นโยบายเปิดและปฏิรูปประเทศจากกลุ่มอนุรักษ์กำลังร้อนแรง เติ้งเสี่ยวผิง วัย 88 ปี ได้เดินทางไปตรวจงานทางภาคใต้ อาทิเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น เขตเศรษฐกิจพิเศษจูไห่ และเซี่ยงไฮ้ ลั่นวาจายืนยันการปฏิรูปด้วยคำพูดที่ทิ่มแทงหัวใจกลุ่มผู้นำคอมมิวนิสต์ว่า “ความมั่นคั่งเป็นเกียรติภูมิ” ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1994 จีนเปิดตัวระบบอัตราแลกเปลี่ยน ทางคู่โดยสร้างอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการในตลาด โดยอัตราการแลกเปลี่ยนนี้ใช้สำหรับการทำธุรกรรมของรัฐบาล โดยในระบบนี้รัฐบาลสามารถเข้ามาแทรกแซงและกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนได้ ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานในตลาด นอกจากนี้อัตราการแลกเปลี่ยนในตลาดยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น กระแสการค้ากระแสเงินทุน ความเชื่อมั่นของนักลงทุน และสภาวะเศรษฐกิจ ช่วงทศวรรษ 2000 เศรษฐกิจจีนโตอย่างรวดเร็วเพราะจีนได้เปรียบดุลการค้า และเงินไหลเข้าจากนักลงทุนต่างประเทศ ทำให้มีความต้องการใช้เงินหยวนมากขึ้น ผู้ส่งออกต้องจ่ายค่าแรงเป็นเงินหยวน โครงการลงทุนต้องใช้เงินหยวนในการซื้อ วัสดุ ค่าแรง และที่ดิน จึงทำให้ค่าเงินหยวนแข็งค่าขึ้น เพื่อลดผลกระทบจากเงินหยวนที่แข็งค่า ธนาคารกลางจีนสามารถเข้าแทรกแซง โดยการขายเงินหยวนในตลาดเงินตราต่างประเทศและซื้อเงินสกุลอื่น การขายเงินสกุลท้องถิ่น ทำให้ธนาคารกลาง จีนเพิ่มปริมาณเงินหยวนในตลาดมากขึ้นเท่ากับเป็นบรรเทาความต้องการเงินหยวนที่มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามด้วย การเติบโตของเศรษฐกิจจีนจนมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลกและมีโอกาสสูงที่จะแซงหน้าสหรัฐอเมริกาขึ้นมามีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลกในไม่ช้าทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจจีนเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการค้าการลงทุนและการเงินในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2005 จีนได้ปฏิรูปอัตราแลกเปลี่ยน

ครั้งใหญ่ โดยปล่อยให้ RMB อยู่ในระบบแบบลอยตัวคือรัฐบาลไม่สามารถเข้ามาแทรกแซงได้ ช่วยให้อัตราแลกเปลี่ยนผันผวนได้อย่างอิสระตามอุปสงค์และอุปทานของตลาดและนี่คือจุดเริ่มต้นของช่วงเวลาการแข็งค่าของ RMB อย่างค่อยเป็นค่อยไป ในช่วงวิกฤตการเงินโลกปี ค.ศ. 2008-2009 จีนระงับการแข็งค่าของเงินหยวนชั่วคราว และรักษา อัตราแลกเปลี่ยนที่ค่อนข้างคงที่เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐเพื่อตอบสนองต่อวิกฤตการเงินโลกที่เริ่มต้นในปี ค.ศ. 2008 ซึ่งจีนเผชิญกับการส่งออกที่ลดลงและการไหลออกของเงินทุน เพราะเกิดวิกฤติเศรษฐกิจโลก (Global Financial Crisis) ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่มีภาวะซับซ้อนของการเงินและระบบการเงินที่มีปัญหาในหลาย ๆ ประเทศ

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2013 จีนมีค่าเงินที่เสถียรภาพมากขึ้นและแข็งค่าขึ้นมาทีละน้อยเพราะจีนได้เปลี่ยนนโยบายการเงินซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราและภาวะเศรษฐกิจของประเทศจึงทำให้ช่วงเวลานี้จีนมีอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น หนังสือชื่อ Gaining Currency: The Rise of The Renminbi เขียนไว้ว่า เมื่อปี ค.ศ. 2015 จีนในฐานะเศรษฐกิจใหญ่อันดับ 2 ของโลก มี GDP มูลค่า 11 ล้านล้านดอลลาร์ หรือ 15% ของโลก เป็นรองสหรัฐอเมริกา ที่ GDP มีมูลค่า 18 ล้านล้านดอลลาร์ จีนมีสัดส่วน 12% ของการค้าโลก จีนมีสัดส่วนการถือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศที่ 30% ของโลก และระยะที่ผ่านมา 1 ใน 3 ของการเติบโต GDP ของโลกมาจากเศรษฐกิจจีนแม้จีนจะมีฐานะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ แต่ฐานะของเงินหยวนไม่ได้ยิ่งใหญ่ตามฐานะเศรษฐกิจจีน เงินหยวนเพิ่งจะเริ่มต้นขึ้นมาเป็นปัจจัยหนึ่งของการค้าโลก ขณะที่ดอลลาร์สหรัฐ ยูโร เยน และเงินปอนด์ ล้วนมีบทบาทและความสำเร็จมานานแล้วในด้านระบบการเงินโลก แต่ในระยะที่ผ่านมา รัฐบาลจีนดำเนินการหลายอย่างเพื่อให้มีการใช้เงินหยวนในเศรษฐกิจระหว่างประเทศ หาทางยกระดับให้เงินหยวนเป็นหนึ่งในกลุ่มสกุลเงินชั้นนำของโลก แต่การใช้เงินหยวนในตลาดโลกยังมีข้อจำกัด เพราะเศรษฐกิจจีนยังไม่มีระบบอัตราแลกเปลี่ยน ที่กำหนดโดยกลไกตลาดสมบูรณ์ หรือดุลบัญชีเงินทุน (Capital Account) ที่เคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนได้เสรี แต่เนื่องจากจีนมีสัดส่วนการค้าโลกที่สูง มาตรการของรัฐบาลจีนจึงได้รับความสนใจอย่างรวดเร็ว แต่กลางปี ค.ศ. 2014 ถึงกลางปี ค.ศ. 2016 นั้นประเทศจีนได้ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ภัยธรรมชาติที่จีนได้ประสบหรือความขัดแย้งในตลาดการส่งออก ซึ่งรวมถึง

การชะลอตัวของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการไหลออกของเงินทุนด้วย ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้ค่าเงินหยวนอ่อนตัวลงนำไปสู่การจัดการค่าเสื่อมราคา หรือกระบวนการลดมูลค่าของทรัพย์สินรัฐบาลจีนจึงเข้าแทรกแซงตลาดอัตรา แลกเปลี่ยนเพื่อรักษาเสถียรภาพของสกุลเงินและป้องกันไม่ให้ค่าเสื่อมราคามาก เกินไป ในช่วงปี ค.ศ. 2017-2020 รัฐบาลจีนมีเป้าหมายที่จะรักษาเสถียรภาพของ อัตราแลกเปลี่ยนสำหรับเงินหยวนธนาคารกลางประเทศจีนจึงจัดการอัตราการแลก เปลี่ยนโดยมุ่งเน้นที่การหลีกเลี่ยงความผันผวนที่มากเกินไปและความไม่แน่นอน ของสกุลเงิน แม้ว่ารัฐบาลจะยังคงควบคุมและแทรกแซงในระดับหนึ่งก็ตาม แต่เมื่อ เกิดการระบาดของ Covid-19 มีผลกระทบอย่างมากต่อเศรษฐกิจโลกรวมถึงจีน การแพร่ระบาดทำให้เศรษฐกิจจีนหยุดชะงักส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุน ในช่วงเวลานี้รัฐบาลจีนได้ใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและพยายาม สร้างเสถียรภาพทางการเงินรวมทั้งมาตรการผ่อนคลายทางการเงินและการกระตุ้น เศรษฐกิจ

ช่วงปี ค.ศ. 2020-2021 (MGR Online, 2022) ท่ามกลางความไม่แน่นอน ของเศรษฐกิจโลกและความผันผวนของตลาดโลกที่เกิดจาก Covid-19 รัฐบาลจีนจึง ให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนเงินหยวน ธนาคารกลาง จึงได้ดำเนินมาตรการเพื่อบริหารอัตราแลกเปลี่ยนให้คงที่หลีกเลี่ยงความผันผวน ที่มากเกินไปสร้างเสถียรภาพให้กับธุรกิจ และระบบการเงิน ในขณะที่เศรษฐกิจโลก เริ่มฟื้นตัวจากผลกระทบของโรค Covid-19 เงินหยวนก็ค่อย ๆ แข็งค่าขึ้นทีละน้อย เมื่อเทียบกับสกุลเงินหลักรวมถึงดอลลาร์ ผลการดำเนินงานทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ของจีน กิจกรรมการค้าที่เริ่มฟื้นตัวและความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่เพิ่มขึ้นใน การฟื้นตัวของประเทศ ส่งผลให้ค่าเงินหยวน ค่อย ๆ แข็งค่าขึ้น ต่อจากนั้นรัฐบาล จีนได้ดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับ ความเป็นสากลและความยืดหยุ่น ของเงินหยวน โดยมีเป้าหมายคือเพิ่มบทบาทของ RMB ในการค้า การลงทุน และ ธุรกรรมทางการเงิน ทั่วโลกอีกทั้งขยายการแสดงตนในตลาดโลก

ปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่ออัตราการเติบโต RMB

เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐคือดุลการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา (วันวลิต ธารไทรทอง, 2555) ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญหากจีนเกินดุลการค้ากับ

สหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ จะส่งผลให้มีการไหลเข้าของเงินตราต่างประเทศจำนวนมากเพื่อเพิ่ม ความต้องการเงินหยวนและสนับสนุนการเติบโตของเงินหยวน อีกทั้งความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างจีน และสหรัฐอเมริกาสามารถมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของสกุลเงิน เพราะอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นในประเทศจีนเมื่อเทียบกับสหรัฐอเมริกาอาจจะดึงดูดนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในจีน ซึ่งนำไปสู่ความต้องการ RMB ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาการเติบโตของเงินหยวนได้รับอิทธิพลจาก ปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงนโยบายเศรษฐกิจของจีน สภาวะเศรษฐกิจโลก การค้า และเงินทุนเคลื่อนย้าย รัฐบาลจีนยังคง รักษาระดับการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อจัดการการเติบโตของเงินหยวนและคอยควบคุมเสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจตามความเหมาะสม

ทำไมเงินหยวนถึงจะเป็นเงินสกุลหลักแทนดอลลาร์ในอนาคต

เหตุผลที่จะทำให้เงินหยวนเป็นเงินสกุลหลักแทนดอลลาร์ ได้แก่ เงินดอลลาร์สหรัฐมีความผันผวนสูง สมาชิกกลุ่ม BRICS ใช้เงินหยวนทำธุรกรรมทางการเงินมากขึ้น มาตรการคว่ำบาตรรัสเซีย และจีนสนับสนุนให้เงินหยวนแพร่หลายในภูมิภาคอาเซียน ดังนี้

1. เงินดอลลาร์สหรัฐมีความผันผวนสูง

ปี ค.ศ. 2023 นี้เศรษฐกิจของโลกตะวันตกไม่สู้ดีนัก ทั้งการล้มของธนาคารที่สหรัฐอเมริกา วิกฤตเงินเฟ้อและพลังงาน สงครามที่ยืดเยื้อระหว่างยูเครนและรัสเซียที่กระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจทั่วโลก ปัญหาเกาหลีเหนือที่ทดสอบอาวุธอยู่บ่อยครั้งสร้างความตึงเครียดในคาบสมุทรเกาหลีเพิ่มมากขึ้น ทั้งหมดนี้คือความเสี่ยง และบั่นทอนความเชื่อมั่นของคนทั้งโลก เมื่อปัจจัยทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2022 หลายประเทศมองว่าดอลลาร์มีความผันผวนสูง จึงได้เริ่มลดการพึ่งพาเงินดอลลาร์ในการค้าขาย รวมไปถึงเริ่มลดการถือครองดอลลาร์สหรัฐในรูปของเงินสำรองระหว่างประเทศลง ซึ่งในกรณีดอลลาร์แข็งค่ามาก ๆ จะทำให้บริษัทต่าง ๆ จากทั่วโลกที่มีหนี้สินต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นไปอีก เพราะต้องใช้เงินสกุลประเทศตัวเองมากขึ้น ในการจ่ายหนี้ หลายประเทศจึงเริ่มลดการถือครองเงินดอลลาร์ด้วยการทำข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศกับคู่ค้าใหม่ ซึ่งอาจจะพูดคุยถึงข้อตกลงที่จะหาเงินสกุลอื่น ๆ มาแทนเงินดอลลาร์ ซึ่งจีนเองก็เป็น

หนึ่งในประเทศที่หาโอกาสเจรจากับหลาย ๆ ประเทศเพื่อเพิ่มสัดส่วนเงินหยวน เช่น บังคลาเทศ คาซัคสถาน และลาว

แม้ว่าปัจจุบันนี้ ดอลลาร์จะยังเป็นสกุลเงินหลักในเงินทุนสำรองของแต่ละประเทศทั่วโลก ด้วยสัดส่วน อยู่กว่า 60% และยังคงสถานะสื่อกลางในธุรกรรมระหว่างประเทศทั้งหมดอยู่ถึง 88% แต่ก็มีโอกาสที่จะถูกลดการถือครองมากขึ้นและหันมาถือครองค่าเงินอื่นที่มีเสถียรภาพรองลงมา เช่น สกุลเงินยูโร เยน และปอนด์สเตอร์ลิง อีกทั้งการพยายามขึ้นดอกเบี้ยหลายครั้งของธนาคารกลางสหรัฐอเมริกาหรือเพื่อลดเงินเฟ้อทำให้ค่าเงินดอลลาร์แกว่งตัวแรง ทำให้นักลงทุนจำนวนมากไม่มั่นใจและทยอยเทขายเงินดอลลาร์หันไปซื้อทองคำซึ่งเป็นสินทรัพย์ปลอดภัย ซึ่งขณะนี้ธนาคารทั่วโลกทยอยเก็บทองคำกันมากขึ้นจีนก็เช่นเดียวกัน ด้านเงินหยวนในช่วงนี้มีบางช่วงที่แกว่งตัวแรงบ้างตามสถานการณ์ตลาดเงินโลก แต่โดยรวมถือว่าค่อนข้างเสถียรกว่าเงินดอลลาร์มาก

จากความพยายามที่ผ่านมาของจีนทำให้เงินหยวนเป็นที่ยอมรับจากนานาชาติมากขึ้นและมีการใช้เงินหยวนชำระค่าสินค้าและบริการโดยตรงมากขึ้น (China Daily, 2022) ตัวเลขที่น่าสนใจ คือ ปัจจุบันอัตราการใช้เงินหยวนเพื่อการชำระสินค้า และบริการโดยตรงระหว่างจีนกับต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 50% ในปีนี้ เงินหยวนที่ใช้ชำระค่าสินค้าและบริการ ระหว่างประเทศสูงถึง 42 ล้านล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2017 ถึง 3.4 เท่า ตามรายงานของสมาคมเพื่อการคมนาคม ทางการเงินระหว่างธนาคารทั่วโลกระบุว่าเงินหยวนจีนมีการใช้ในการโอนจ่ายรับระหว่างประเทศคิดเป็นสัดส่วน 2.3% และปัจจุบันมี 80 ประเทศทั่วโลกกำลังพิจารณาที่จะเพิ่มสัดส่วนการถือครองเงินตราต่างประเทศเป็นสกุลเงินหยวนมากขึ้น เงินหยวนในตลาดการเงินระหว่างประเทศมีบทบาทมากขึ้น โดยในปี ค.ศ. 2022 ต่างชาติ มีการถือสินทรัพย์หรือหุ้นกู้ที่เป็นหน่วยเงินหยวนสูงถึง 96 ล้านล้านหยวน เพิ่มขึ้น 1.7 เท่าจากปี ค.ศ. 2017 ธนาคารกลางของจีนได้ลงนามสัญญาร่วมกับกลุ่มธนาคารกลางใน 40 ประเทศ/ภูมิภาค ทั่วโลก โดยเนื้อหาหลักคือ การแลกเปลี่ยนเงินตรากันโดยตรงระหว่าง 2 ประเทศโดยไม่ต้องเปลี่ยนเป็นสกุลเงินกลางอย่างดอลลาร์และยูโรก่อนสัญญาที่จีนได้ลงนามกับนานาประเทศคิดเป็นมูลค่าถึง 4 ล้านล้านหยวน

ปัจจุบันธนาคารในต่างประเทศที่มีบริการธุรกรรมเงินหยวนแล้วมีอยู่ 31 แห่งใน 29 ประเทศ และภูมิภาค 29 ประเทศ ครอบคลุมศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศที่สำคัญของโลก หากความต้องการเงินดอลลาร์ลดลง อิทธิพล

บารมีของธนาคารกลางสหรัฐอเมริกาที่สามารถกำหนดทิศทางการเงินโลกก็จะลดลงตามไปด้วย สืบเนื่องจากคำแถลงนโยบายเศรษฐกิจและการเงินจากหลี่ เฉียง นายกรัฐมนตรีของจีนปรับนโยบายเปิดกว้างสำหรับต่างประเทศ และเอกชนอย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะนโยบายการทูตและเศรษฐกิจเชิงรุกของจีนภายใต้ สีจิ้นผิง ยุคที่ 3 ก็อาจจะเป็นแรงส่งอีกด้านหนึ่งที่จะทำให้เงินสกุลหยวนของจีนได้ผงาดในเวทีระหว่างประเทศ อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นอย่างไรก็ตาม หากเทียบชั้นกับเงินสกุลดอลลาร์และยูโรแล้วความมีอิทธิพลบนเวที สกุลเงินโลกของหยวน จะยังอยู่ในระดับที่ต่ำ ปัจจุบันเงินหยวนของจีนกำลังลดความได้เปรียบด้านการแข่งขันของดอลลาร์สหรัฐ อย่างค่อยเป็นค่อยไปและได้มาซึ่งสถานะสกุลเงินสำรองของโลกแล้ว (ประชาไท, 2565) จีนกำลังดำเนินไปข้างหน้าด้วย การร่วมมือกับนานาประเทศ ปัจจัยหลายสิ่งหลายอย่างล้วนส่งผลดีทางอ้อมต่อความเชื่อมั่นในสกุลเงินหยวน โดยปัจจุบันทุนสำรอง เงินตราต่างประเทศ 5 อันดับแรกของโลก ได้แก่ เงินดอลลาร์ 59.1% เงินยูโร 20.5% เงินเยน 5.8% เงินปอนด์ 4.8% และเงินหยวน คิดเป็น 2.7% (สุทธิชัย หยุ่น, 2566) เงินหยวนจีนขณะนี้เริ่มได้รับ ความนิยมมากขึ้นผ่านการร่วมมือระหว่างประเทศและศักยภาพของจีนในเวทีระดับโลก (Thai PBS., 2015) ซึ่งเป็นโอกาสของสกุลเงินหยวนอย่างแท้จริงในด้านทุนสำรองระหว่างประเทศของธนาคารกลางทั่วโลก อัตราการถือครองเงินหยวนอาจจะค่อย ๆ ไต่อันดับจนมีสัดส่วนที่มากขึ้นในอนาคตก็เป็นไปได้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้มีความคืบหน้าเป็นอย่างมากในการละทิ้งการพึ่งพิง ดอลลาร์ ด้วยการสร้างระบบชำระเงินใหม่ขึ้นมา เช่น VEB.RF ที่ไม่ได้ใช้ดอลลาร์ ในการชำระเงิน แต่ใช้การชำระเงินในรูปแบบสกุลเงินหยวน และสกุลเงินอื่น ๆ ที่เป็นมิตรแทน

2. สมาชิกกลุ่ม BRICS ใช้เงินหยวนทำธุรกรรมทางการเงินมากขึ้น

กลุ่ม BRICS ซึ่งย่อมาจากบราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ มีส่วนช่วยอย่างมากในการสนับสนุน อัตราการเติบโตของเงินหยวนจีน โดยกลุ่มประเทศ BRICS ได้ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่กระแสการค้าและการลงทุนที่เพิ่มขึ้นระหว่างกัน สิ่งนี้สร้างโอกาสสำหรับเงินหยวนที่จะใช้ในการทำธุรกรรมข้ามพรมแดน อีกทั้งกลุ่ม BRICS ได้ทำสัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงิน ซึ่งรวมถึงข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับเงินหยวน ข้อตกลงเหล่านี้มีกลไกในการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนในสกุลเงินท้องถิ่น ลดการพึ่งพาดอลลาร์สหรัฐและสนับสนุนการเติบโตของเงินหยวน ธนาคาร NDB

(New Development Bank) ที่เกิดจากการจัดตั้ง โดยกลุ่มประเทศ BRICS ได้เตรียมแพลตฟอร์มสำหรับการพัฒนา สร้างพื้นฐานและการจัดหาเงินทุน NDB เพื่อสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ภายในประเทศที่อยู่ในกลุ่ม BRICS รวมถึงโครงการที่เป็นเงินหยวนส่งเสริมการใช้เงินหยวนและสนับสนุนการเติบโตของโครงการ โดยใช้กลไกการรวมเงินสำรองที่มุ่งให้การสนับสนุนสภาพคล่องแก่ประเทศสมาชิกในช่วงเวลาที่ตึงเครียดทางการเงิน ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในสกุลเงินของประเทศสมาชิก ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนทางอ้อมต่ออัตราการเติบโตของเงินหยวน การลงทุนในกลุ่มประเทศ BRICS และ ประเทศอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ทำให้เงินหยวนถูกจับตามองมากขึ้น และอนาคตจะมาแทนที่ดอลลาร์ในฐานะสกุลเงินหลักของโลก ในเวทีการค้าโลกเงินหยวนก็มีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากมีการใช้เงินหยวนชำระมากขึ้นและการมาของเงินหยวนดิจิทัลก็จะเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสำคัญของเงินหยวนในเวทีโลกให้มากขึ้นไปอีก

จีนจะผลักดันให้กลุ่ม BRICS ขึ้นมาเป็นคู่แข่งของกลุ่ม G7 อย่างเต็มตัวในการประชุมสุดยอดที่เมืองโจฮันเนสเบิร์ก (Infoquest, 2023) ในสัปดาห์นี้ที่มีแนวโน้มว่าจะเปิดรับประเทศใหม่ ๆ เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ดี อินเดียและจีนมีความเห็นไม่ลงรอยกันในเรื่อง การขยายตัวของกลุ่ม BRICS โดยอินเดียมองว่า BRICS ควรเป็นกลุ่มเศรษฐกิจสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ในขณะที่จีนต้องการให้ BRICS เป็นพลังทางการเมืองท้าชนกับกลุ่มชาติตะวันตก ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ จากประเทศแอฟริกาใต้ระบุว่า มีประเทศที่สนใจเข้าร่วมกลุ่ม BRICS อีก 23 ประเทศ “ถ้าเราขยายกลุ่ม BRICS ให้มีจำนวน GDP โลกในสัดส่วนใกล้เคียงกับกลุ่ม G7 เสียงของพวกเราในเวทีโลกก็จะยิ่งแข็งแกร่งขึ้น” เจ้าหน้าที่จีนผู้ไม่ประสงค์ออกนามรายหนึ่งกล่าว นางนาเลดี แพนดอร์ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของแอฟริกาใต้กล่าวในเดือนนี้ว่าเป็นความคิดที่ “ผิดอย่างยิ่ง” ที่มองว่าการขยายตัวของกลุ่ม BRICS เป็นความเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้าน ชาติตะวันตก อย่างไรก็ดี ความเป็นไปได้ที่จะรับอิหร่าน เบลารุส และเวเนซุเอลา เข้ามาเป็นชาติสมาชิกนั้นอาจถูกตะวันตกมองได้ว่าเป็นการอ้าแขนรับชาติพันธมิตรของรัสเซีย และจีน ขณะเดียวกันอาร์เจนตินา ซาอุดิอาระเบีย และอินโดนีเซีย กำลังแข่งกันเป็นชาติสมาชิกกลุ่มใหม่กลุ่มแรก นับตั้งแต่ที่แอฟริกาใต้เข้าร่วมกับ BRICS ในปี พ.ศ. 2553 ด้านเจ้าหน้าที่ดูแลการเจรจาก่อนการประชุมสุดยอดกล่าวว่า เกณฑ์ในการรับชาติสมาชิกใหม่ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้นำกลุ่ม BRICS ก่อน แต่จะตัดเรื่อง

การใช้สกุลเงินร่วมกันออกไป การประชุมสุดยอด ครั้งนี้จะมุ่งเน้นไปที่การแสวงหาความเห็นชอบว่าชาติสมาชิก BRICS ควรจะทำการค้าระหว่างกัน โดยใช้สกุลเงินท้องถิ่นของแต่ละฝ่าย แทนที่จะเป็นดอลลาร์สหรัฐ

3. มาตรการคว่ำบาตรรัสเซีย

การใช้มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อรัสเซียมีวัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อต้องการให้รัสเซียได้รับ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถมีรายได้จากการค้าขายสินค้าในตลาดต่างประเทศ โดยสหรัฐอเมริกาและ พันธมิตรคาดว่าในที่สุดการสู้รบของรัสเซียก็น่าจะผ่อนคลายลง เพราะเศรษฐกิจอ่อนกำลังจากมาตรการคว่ำบาตรจนขาดแคลนรายได้ที่จะนำไปเป็นทุนอุดหนุนการใช้จ่ายทางการทหารเพื่อสู้รบกับยูเครน ส่วนผลจากมาตรการคว่ำบาตรเศรษฐกิจรัสเซีย คือนับตั้งแต่ที่รัสเซียเริ่มบุกยูเครนเมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2022 ปรากฏว่าการคว่ำบาตรไม่ได้สร้างความเสียหายแก่เศรษฐกิจรัสเซียตามเจตนารมณ์ของชาติตะวันตกเท่าใดนัก เนื่องจากรัสเซียยังคงสามารถค้าขายกับประเทศใกล้ชิดของตนต่อไปโดยเฉพาะจีนและอินเดีย ซึ่งเป็นประเทศที่นำเข้าน้ำมันดิบจนทำให้ประเทศทั้งสองกลายเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ของรัสเซียแทนคู่ค้าเดิมอย่างสหภาพยุโรป อินเดียกลายเป็นโรงกลั่นแห่งรัฐเจ้าแรกที่จ่ายค่าจัดซื้อน้ำมันรัสเซียบางส่วนด้วยสกุลเงินหยวน ตั้งแต่เดือนที่แล้ว นอกจากนี้ ยังมีโรงกลั่นเอกชนอย่างน้อย 2 แห่ง จากทั้งหมด 3 แห่งก็ชำระเงินค่าน้ำมันนำเข้า จากรัสเซียด้วยสกุลเงินหยวนเช่นเดียวกัน ส่วนปากีสถานก็ชำระเงินค่าน้ำมันดิบที่ได้รับการส่งมอบชุดแรกจากรัสเซีย ด้วยสกุลเงินหยวนของจีน ซึ่งส่วนหนึ่งในความพยายามลดพึ่งพิงดอลลาร์สหรัฐมีการขนส่งน้ำมันดิบจากจีนมายังปากีสถานเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงที่ทางรัสเซียและปากีสถานบรรลุกันและหนึ่งในความพยายามกระจายสู่ทางการส่งออกของทั้งสองประเทศหลังจากถูกบรรดาชาติพันธมิตรกำหนดมาตรการคว่ำบาตร เช่นเดียวกับ มาตรการควบคุมเพดานราคาไว้ไม่เกิน 60 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล มอสโควปรับเปลี่ยนกระแสน้ำมันมุ่งหน้าสู่ ประเทศต่าง ๆ เช่น อินเดียและจีนอีกทั้งตกลงชำระเงินด้วยสกุลเงินอื่น ๆ แทนดอลลาร์ สืบเนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรที่ตัดขาดมอสโควจากระบบการเงินของตะวันตก ปากีสถานตกลงซื้อน้ำมันดิบรัสเซียในราคาราว 50 ถึง 52 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ประเทศแห่งนี้นำเข้าน้ำมันดิบ 154,000 บาร์เรลต่อวัน แต่ในนั้น 80% เป็นการนำเข้าจากซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และประเทศอื่น ๆ ในอ่าวอาหรับ (Reuter, 2023) การนำเข้าพลังงานมีสัดส่วนมากที่สุดในการชำระเงินขาออก

ของปากีสถาน ซึ่งปากีสถานคาดว่าน้ำมันดิบลดราคาของรัสเซียจะช่วยรักษาเสถียรภาพด้านราคาน้ำมันในประเทศซึ่งกำลังเผชิญหนี้ภายนอกระดับสูง ค่าเงินอ่อน และทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับต่ำมาก อาจกล่าวได้ว่า การชำระด้วยสกุลเงินหยวน ในการทำธุรกรรมด้วยสกุลเงินของจีน ถือเป็นการปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญของปากีสถาน ในด้านนโยบายการชำระเงินขาออก จากเดิมที่ทำธุรกรรมด้วยสกุลเงินดอลลาร์เป็นส่วนใหญ่

4. นโยบายการเงินและการสนับสนุนการใช้เงินหยวนในภูมิภาคอาเซียน

ด้านการสนับสนุนเงินหยวนให้ใช้แพร่หลายในต่างประเทศในจำนวนภูมิภาคทั้งหมดจีนพุ่งเป้ามาที่อาเซียน เพราะตั้งแต่ช่วง COVID-19 เป็นต้นมาจนปัจจุบัน การค้าการลงทุนระหว่างจีนและอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วง 2 เดือนแรกของปี ค.ศ. 2022 จีนมีปริมาณการค้ากับอาเซียนรวมสูงถึง 6.2 ล้านล้านหยวน เติบโต 13.3% (Hu Zhiting, 2022) ช่วง 2 ปีนี้ทำให้จีนผลักดัน การใช้สกุลเงินหยวนเพื่อการชำระค่าสินค้า และบริการกับอาเซียน เพราะจีนมองว่าอาเซียนกับจีนมีพื้นฐานการร่วมมือที่ดี สร้างความเชื่อมั่นและผลักดันได้ง่าย

ส่วนการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลาของจีนเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตจากการระบาดของ COVID-19 ไม่เพียงแค่เป็นการต่อสู้กับ โรคระบาดหรือการเยียวยาผลกระทบเท่านั้น (อรรถพล มาพวง และนิสิต พันธมิตร, 2551) แต่ยังมีแง่มุมสำคัญซึ่งสามารถกระตุ้นให้เศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวได้รวดเร็ว นั่นคือการทำนโยบายที่ตอบสนองต่อแต่ละปัญหาอย่างชัดเจน ตัวอย่างของ เครื่องมือหลักที่ช่วยกระจายสภาพคล่องเข้าสู่กลุ่มเป้าหมาย คือ นโยบายการเงินแบบเจาะจงเป้าหมาย (Targeted Monetary Policy) โดยธนาคารกลางจีนประกาศอย่างชัดเจนว่าจะให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากขึ้นเพื่อช่วยเหลือ ภาคเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบรุนแรง กลุ่มเป้าหมายเน้นไปที่กลุ่มเปราะบาง กลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก และภาคเกษตรสำหรับเครื่องมือของนโยบายการเงินแบบเจาะจง เช่นอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมระยะปานกลาง แก่ธนาคารพาณิชย์ที่ปล่อยสินเชื่อให้กับกลุ่มเป้าหมาย (Targeted Medium - Term Lending Facility: TMLF) ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราปกติเพื่อช่วยลดต้นทุนให้ธนาคารพาณิชย์ ส่วนอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย สำหรับธนาคารที่มีการปล่อยสินเชื่อให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่ธนาคารกลางกำหนด (Targeted Reserve Requirement Ratio) นับเป็นอีกเครื่องมือที่เสริม

สภาพคล่องเพิ่มเติมให้ธนาคารพาณิชย์

5. จีนใช้วิธีการเดียวกับบทบาทสากลของสกุลเงิน

หนังสือ Gaining Currency (ปรีดี บุญชื่อ, 2566) กล่าวว่า ก่อนที่จะพิจารณาว่าเงินหยวนกำลังจะเข้ามาแทนที่เงินดอลลาร์ โดยการเป็นเงินสกุลหลักของโลก จะต้องมองบทบาทสำคัญของเงินตราที่มีต่อการเงินโลกใน 3 ด้าน คือ

1. บทบาทของ “บัญชีเงินทุน” (Capital Account) คือการเคลื่อนย้ายเข้าออกของเงินหยวนกับเงินสกุลอื่น ประเทศที่ไม่มีข้อจำกัดถือว่ามีระบบบัญชีเงินทุนเสรี แต่เศรษฐกิจเกิดใหม่อย่างจีนหรืออินเดีย ยังมีการควบคุมเรื่องเงินทุนไหลเข้าออก

2. บทบาท “เงินตราที่ใช้ชำระธุรกรรมการค้าและการเงินระหว่างประเทศ” (Internationalization) เช่น สัญญาซื้อขายน้ำมันดิบที่กำหนดราคาและชำระเงินเป็นดอลลาร์ ปัจจุบันบทบาทของสกุลเงินในเรื่องธุรกรรมการเงินก็สำคัญมาก เช่น นักลงทุนสหรัฐฯ เข้าไปซื้อหุ้น Alibaba ในตลาดหุ้นเซี่ยงไฮ้ สัญญาทางการเงินจึงต้องระบุราคาเป็นเงินสกุลใดสกุลหนึ่ง

3. บทบาทการเป็น “เงินทุนสำรอง” ที่หมายถึงสกุลเงินที่ธนาคารกลางประเทศต่าง ๆ ถือไว้เพื่อเป็นมาตรการป้องกันวิกฤติดุลการชำระเงิน (Balance of Payment) ที่เกิดขึ้น เพราะประเทศหนึ่งเกิดขาดแคลนเงินที่นานาประเทศยอมรับในการชำระหนี้สินต่างประเทศหรือการชำระสินค้านำเข้า สหรัฐอเมริกาแทบไม่มีเงินทุนสำรองต่างประเทศเลย เพราะเงินดอลลาร์ได้รับการยอมรับทั่วโลก หมายความว่าผู้บริโภคคนอเมริกันไม่ต้องกังวลว่าต่างประเทศจะไม่ขายสินค้าหรือบริการให้คนอเมริกัน นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาแทบไม่แทรกแซงตลาดอัตราแลกเปลี่ยนปล่อยให้ค่าเงินดอลลาร์เป็นไปตามกลไกตลาด

สรุปว่า โอกาสที่เงินหยวนจะเป็นเงินสกุลหลักของโลก จึงขึ้นกับนโยบายของจีน ในเรื่องความยืดหยุ่นของอัตราแลกเปลี่ยนที่จะเป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น การเปิดเสรีบัญชีเงินทุนและบทบาทการเงินใช้ชำระธุรกรรมทางเศรษฐกิจ ปัจจัย 3 อย่างจะทำให้เงินหยวนมีฐานะเป็น “เงินทุนสำรองต่างประเทศ”

ผลกระทบของเงินหยวนต่อเศรษฐกิจของจีน

การทำธุรกรรมระหว่างประเทศส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของค่าเงินหยวนบนเวทีการค้าโลกก็มีมากขึ้นอย่างรวดเร็วจนไม่อาจมองข้ามได้ จากการรายงานของสมาคมสื่อสารการเงินระหว่างธนาคารนานาชาติ (SWIFT) สกุลเงินหยวนได้แซงหน้ายูโรในการทำธุรกรรมสินเชื่อ เพื่อการค้าระหว่างประเทศ หรือ Trade Finance (เช่น หนังสือรับรองเครดิต หรือ UC) ขึ้นเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากดอลลาร์ตั้งแต่เดือนตุลาคมปีที่ผ่านมา โดยมีสัดส่วนทั้งหมด 8.66% จากเคยมีสัดส่วนเพียง 1.89% ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2012 เท่านั้น นั่นหมายความว่าการทำธุรกรรมระหว่างประเทศในสกุลเงินหยวนเติบโตกว่า 360% ในระยะเวลาไม่ถึง 2 ปี อาจกล่าวได้ว่า หยวนเป็นหนึ่งในสกุลเงินที่ถูกควบคุมมากที่สุดสกุลหนึ่งของโลก ธนาคารกลางจีนทำการผูกค่าเงินหยวนไว้กับค่าเงินดอลลาร์จนกระทั่งเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2005 ที่ประมาณ 8.28 หยวนต่อ 1 ดอลลาร์ อย่างไรก็ตามในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ธนาคารกลางจีนเริ่มผ่อนคลายความเข้มงวดต่อเงินหยวนอย่างต่อเนื่อง โดยในวันที่ 21 กรกฎาคม ค.ศ. 2005 ธนาคารกลางจีนยกเลิกการผูกค่าเงินหยวนกับดอลลาร์ ส่งผลให้ค่าเงินหยวนแข็งค่าขึ้นถึง 2% หลังจากนั้นค่าเงินหยวนก็มีพัฒนาการเรื่อยมา ในวันที่ 17 มีนาคม ค.ศ. 2014 ธนาคารกลางจีนอนุญาต ให้ค่าเงินหยวนสามารถเหวี่ยงได้ในกรอบ 2% จากอัตราอ้างอิงในแต่ละวัน จากเดิมกรอบถูกกำหนดไว้ที่เพียง 1% โดยอัตราอ้างอิงดังกล่าวจะถูกประกาศโดยธนาคารกลางจีนทุก ๆ เช้า นั่นหมายความว่า ค่าเงินดอลลาร์หยวนมีโอกาสที่จะมีความเสี่ยง หรือความผันผวนมากขึ้นในแต่ละวัน ส่วนประโยชน์สำคัญที่จีนจะได้ จากการเพิ่มบทบาทเงินหยวนในระบบเศรษฐกิจโลก คือการลดต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการจีนในการค้าระหว่างประเทศที่ไม่ต้องวิตกเรื่องความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยน เพราะการซื้อขายสินค้าและบริการข้ามพรมแดนระหว่างจีนกับประเทศคู่ค้าจะซื้อขายกันในเงินหยวนแทนที่จะเป็นเงินดอลลาร์หรือเงินสกุลหลักอื่น ๆ

เมื่อสิ้นปี ค.ศ. 2010 (EXIM Thailand, 2015) สัดส่วนการส่งออกของจีนในการค้าโลก ได้เพิ่มเป็น 11.8% ซึ่งสูงและคงจะสูงขึ้นต่อไปอีก ดังนั้น การลดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นข้อได้เปรียบมากสำหรับผู้ส่งออกจีนที่จะมีต้นทุนการค้าระหว่างประเทศและต้นทุนการระดมเงินเพื่อทางธุรกิจที่ลดลง ประโยชน์อีกอย่างหนึ่ง

ที่จีนจะได้รับคือ ถ้าเงินหยวนเป็นเงินสกุลหลักของโลก ความจำเป็นที่ทางการจีนจะต้องถือทุนสำรองทางการในรูปของสินทรัพย์เงินดอลลาร์ก็จะลดลงเช่นกันเพราะเงินหยวนเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงที่จะมีต่อเงินทุนสำรองจากการอ่อนค่าของเงินดอลลาร์ นอกจากนี้ถ้าเงินหยวนมีสถานะเป็นเงินสกุลหลักของโลก สถานะของจีนในระบบเศรษฐกิจโลกก็จะถูกยกระดับขึ้นอีกระดับหนึ่ง ซึ่งจะช่วยเสริมบทบาทและอิทธิพลของจีนในเศรษฐกิจโลก ทางการจีนคงตระหนักดีในประโยชน์เหล่านี้ จึงได้เริ่มดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่จะให้เงินหยวนมีบทบาทมากขึ้นโดยทำนโยบายจากในไปนอก นั่นคือ ยอมให้เงินหยวนออกไปมีบทบาทในระบบการเงินโลกได้ง่ายขึ้น ผ่านการพัฒนาศูนย์กลางตลาดเงินหยวนนอกประเทศจีนที่เกาะฮ่องกง พร้อมกับสร้างกลไกที่จะดึงเงินหยวนกลับเข้าประเทศจีน เช่น ผ่านโครงการลงทุนทางตรงในประเทศซึ่งยอมให้นักลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนในจีนได้โดยใช้เงินหยวน อีกทั้งความสำคัญของเศรษฐกิจจีน ในช่วงที่เศรษฐกิจประเทศอุตสาหกรรมหลักอื่น ๆ มีปัญหา ทำให้ค่าเงินหยวนเทียบกับดอลลาร์แข็งค่าขึ้น 2.33% ในช่วงหกเดือนแรกของปีนี้ และมีแนวโน้มที่จะแข็งค่าได้อีกตามความเข้มแข็งของปัจจัยพื้นฐานของเศรษฐกิจจีน

แนวโน้มการปรับตัวของประเทศไทยที่มีต่อเงินหยวน

ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มที่ทำให้การแลกเปลี่ยนระหว่างดอลลาร์และหยวนมีความเสี่ยงมากขึ้นสกุลเงินหลักที่ถูกใช้ในการค้าระหว่างไทยกับจีนยังคงเป็นเงินสกุลเงินดอลลาร์อยู่ หมายความว่าผู้ประกอบการไทยต้องคอยแปลงเงินบาทเป็นเงินดอลลาร์หรือเงินดอลลาร์เป็นเงินบาท (พชรนันท์ เกษมชัยนันท์, 2555) ในขณะที่ผู้ประกอบการจีนก็ต้องคอยแปลงเงินหยวนกับดอลลาร์เช่นเดียวกัน จากการรายงานในข้างต้นผู้ประกอบการจีนต้องเจอกับความผันผวนของค่าเงินดอลลาร์หยวนที่สูงขึ้น เช่นเดียวกับผู้ประกอบการไทยที่ต้องเผชิญกับค่าเงินดอลลาร์บาทที่มีความผันผวนรุนแรงมากขึ้นเช่นกัน นั่นคือ Lose-Lose ทั้งสองฝ่าย จากการไม่สามารถปิดความเสี่ยงในธุรกรรมด้านใดด้านหนึ่งได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การค้าขายโดยใช้สกุลเงินหยวนจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการทำการค้าระหว่างผู้ประกอบการไทยและจีน โดยอาจจะเริ่มทยอยทำเพียงบางส่วนของธุรกรรม แน่นอนว่าผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจีนจะได้รับคือ การกำจัด ความเสี่ยงค่าเงินอย่างสิ้นเชิง ผู้ประกอบการไทย

อาจใช้เหตุผลดังกล่าวเป็นข้อต่อรองในการทำธุรกิจกับจีนเพื่อให้ได้ข้อต่อรองที่ดีขึ้น ผู้ส่งออกอาจขอขายในราคาที่สูงขึ้น ด้านผู้นำเข้าอาจขอซื้อในราคาที่ต่ำลง การค้าขายกับจีนผ่าน เงินหยวนโดยตรงจึงน่าจะเป็นการลดความเสี่ยงตามธรรมชาติ ซึ่งให้ประโยชน์แก่คู่ค้าทั้งสองฝ่ายได้ หรือ กลยุทธ์ Win-Win ท่ามกลางความผันผวนของค่าเงินหยวนนั่นเอง อีกทั้งแนวโน้มหรือเศรษฐกิจของไทยจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของจีนเพราะไทยเป็นประเทศ 1 ใน 3 ของทั่วโลกที่ส่งออกสินค้าไปที่ประเทศจีน ดังนั้นหากจีนใช้ นโยบายไม่พึ่งพาการนำเข้า คือ การที่จีนลดการพึ่งพาการนำเข้าจากประเทศใดประเทศหนึ่งแล้วนำเข้าจากหลาย ๆ ประเทศเพื่อกระจายความเสี่ยงและลดทอนความเสียหายจากเหตุการณ์สงครามระหว่างประเทศรัสเซียกับยูเครนที่ได้เกิดขึ้น ทำให้จีนมีปัญหาในการนำเข้าสินค้า จีนจึงเริ่มดำเนินนโยบายดังกล่าวเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ในอนาคต จากนโยบายลดการนำเข้าสินค้าจึงส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง เพราะในปัจจุบันไทยมีรายได้จาก การส่งออกสินค้าไปประเทศจีนเป็นจำนวนมาก เมื่อจีนลดการนำเข้า รายได้ของไทยจึงตกลงตามไปด้วยอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ นอกจากนโยบายการนำเข้าสินค้าของจีน คือ จีนมีค่าเงินหยวนที่แข็งตัวทำให้สินค้าไทยในจีนมีราคาถูก จีนจึงมีความต้องการซื้อมาก แต่หากค่าเงินหยวนอ่อนตัวลง หรือค่าเงินบาทแข็งตัวเพิ่มขึ้น ไทยจะส่งออกสินค้าให้จีนได้น้อยลง จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หากจีนตัดขาดการส่งออกกับไทยจะทำให้ประเทศไทยมีรายได้ลดลงเป็นจำนวนมาก

บทสรุป

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สกุลเงินหยวนของจีนได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องในเวทีโลกในฐานะประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสองของโลก อิทธิพลที่เพิ่มขึ้นของจีนและการทำให้สกุลเงินเป็นสากลมีบทบาทต่อการค้าโลก การเงิน และภูมิรัฐศาสตร์เพิ่มมากขึ้น โดยจุดที่แตกต่างอย่างชัดต่อบทบาทของสกุลเงินหยวนในเวทีโลก คือ การที่รัฐบาลจีนดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการใช้เงินหยวนในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ และตลาดการเงิน ความพยายามเหล่านี้รวมถึงการจัดตั้งศูนย์เงินหยวนในต่างประเทศ การขยายข้อตกลงการแลกเปลี่ยน สกุลเงินกับประเทศอื่น ๆ และการรวมเงินหยวนไว้ในตะกร้าสิทธิพิเศษถอนเงิน (SDR) ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

ความคิดริเริ่มดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ สภาพคล่อง และความน่าดึงดูดใจของเงินหยวนในฐานะสกุลเงินโลก บทบาทต่อมาของเงินหยวน คือ ศักยภาพในการท้าทายการครอบงำของสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐในการค้า และการเงินโลก ในฐานะที่เป็นสกุลเงินสำรองหลักของโลก ดอลลาร์สหรัฐได้มอบ ข้อได้เปรียบทางเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญแก่สหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม การใช้เงินหยวนที่เพิ่มขึ้นในการชำระบัญชีการค้าระหว่างประเทศ และการยอมรับที่เพิ่มขึ้นของเงินหยวนในฐานะสกุลเงินสำรองของประเทศอื่น ๆ อาจทำให้การครอบงำของสกุลเงินดอลลาร์ลดลง เมื่อเวลาผ่านไปการเปลี่ยนแปลงนี้อาจนำไปสู่ระบบการเงินโลกที่มีความสมดุลมากขึ้น ลดความเปราะบางที่เกี่ยวข้องกับการกระจุกตัวของอำนาจในสกุลเงินเดียว ยิ่งไปกว่านั้น การเพิ่มขึ้นของเงินหยวนในฐานะสกุลเงินระหว่างประเทศยังช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับอิทธิพลทางเศรษฐกิจและสถานะทางการเมืองของจีน เมื่อประเทศต่าง ๆ หันมาใช้เงินหยวนเพื่อการค้าและการลงทุนมากขึ้น จีนก็สามารถควบคุมชะตากรรมทางเศรษฐกิจของตนได้มากขึ้น ลดการพึ่งพาเงินดอลลาร์สหรัฐของจีน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นต่อผลกระทบจากภายนอกและการคว่ำบาตรทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ การใช้เงินหยวนในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้นยังเอื้อต่อความพยายามของจีนในการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เงินหยวนอาจจะต้องยังคงเผชิญกับความท้าทายหลากหลายประการที่จะนำไปสู่การเป็นสกุลเงินระดับโลกอย่างแท้จริง อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งคือการขาดความสามารถในการแปลงสกุลเงินหยวนได้อย่างสมบูรณ์ จีนยังคงควบคุมเงินทุนอย่างเข้มงวด จำกัดการไหลเวียนอย่างเสรีของสกุลเงินข้ามพรมแดน แม้ว่ารัฐบาลจีนจะค่อย ๆ ผ่อนปรนการควบคุมเหล่านี้ แต่การบรรลุการเปลี่ยนแปลงอย่างเต็มรูปแบบจะต้องมีการปฏิรูปเพิ่มเติมและการเปิดเสรีตลาด นอกจากนี้ ความกังวลเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจของจีน และแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลยังสร้าง ความท้าทายต่อการยอมรับทั่วโลกของเงินหยวน ปัญหาต่าง ๆ เช่น การแทรกแซงของรัฐในระบบเศรษฐกิจ การขาดความโปร่งใสและความกังวลด้านสิทธิมนุษยชนอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและขัดขวางกระบวนการทำให้หยวนเป็นสากล จีนต้องจัดการกับข้อกังวลเหล่านี้และแสดงความมุ่งมั่นในการปฏิรูปที่มุ่งเน้นตลาดเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของสกุลเงินหยวน

รายการอ้างอิง

ประชาไท. (2565). *นักเศรษฐศาสตร์ระดับโลกชี้เงินหยวนยังไม่ผงาดขึ้นแทนที่ดอลลาร์สหรัฐเพราะรัฐบาลจีน.* https://prachatai.com/journal/2022/04/98244

ปรีดี บุญซื่อ. (2566). *เงิน "หยวน" จะเป็นเงินสกุลหลักของโลก ต้องมีบทบาทความเป็นสากลทางการเงิน 3 ด้าน*. https://thaipublica.org/2023/06/pridi358/

พชรนันท์ เกษมชัยนันท์. (2555). *มิติใหม่และโอกาสของการเลือกใช้เงินหยวนเพื่อการค้า.* https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_03May2012.html

วันวลิต ธารไทรทอง. (2555). *ค่าเงินหยวน และอนาคตของเงินหยวนในการเป็นเงินตราระหว่างประเทศ.* http://thaifranchisedownload.com/dl/group12120130102165937.pdf

สุทธิชัย หยุ่น. (2566). *จำกัดลงทุน สหรัฐฯในเทคโนโลยีก้าวหน้าในจีน.* https://www.thaipost.net/columnist-people/354596/

อรรถพล มาพวง และนิสิต พันธมิตร. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กับตัวแปรทางเศรษฐกิจในประเทศจีน เวียดนาม และไทย.* [วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/Download/312457/178565e9257a176756056bac50b277b5?Resolve_DOI=10.14457/TU.the.2006.56

China Daily. (2022). *เงินหยวนมีสัดส่วนสูงขึ้นในการชำระเงินทั่วโลก.* https://bualuang.fund/archives/19509/morning-brief-21-02-2022/

EXIM Thailand. (2015). *เงินหยวนกับการก้าวขึ้นเป็นสกุลเงินหลักของโลก.* https://www.exim.go.th/eximinter/e-news/7541/enews_november2015_share.html

Hu Zhiting. (2022). 海关总署：今年前2个月出口5447亿美元，增长16.3%. https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_16993101

Infoquest. (2023). *จีนวอนกลุ่ม BRICS รับสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็นคู่แข่งกับ G7 เต็มตัว.* https://www.infoquest.co.th/2023/327671

MGR Online. (2022). *ย้อนมอง 30 ปี ของก้าวย่างการปฏิรูปจีน.* https://mgronline.com/china/detail/9510000148036

Reuter. (2023). *Yuan overtakes dollar to become most-used currency in China's cross-border transactions.* https://www.channelnewsasia.com/business/yuan-overtakes-dollar-become-most-used-currency-chinas-cross-border-transactions-3445601

Thai PBS. (2015). *IMF เพิ่ม "หยวน" เป็นเงินสกุลหลักของโลก ยืนยันถึงบทบาทจีนบนเวทีการค้า-การลงทุน.* https://www.thaipbs.or.th/news/content/6426